

Yeniden biçimlendirmek,
Yeniden düşünmek,
Yeniden tanımlamak:

Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar

Yazan: Rosemarie Garland-Thomson

Engelli Kadınlar Hakkında Barbara Waxman Fiduccia Çalışmaları

Kadın Politika Çalışmaları Merkezi
2001

Kadın Politika Çalışmaları Merkezi Hakkında

1972 yılında, ülkenin ilk feminist politika araştırma kuruluşu olarak kuruluşundan beri, Kadın Politika Çalışmaları Merkezi, kadınlar için adalet ve eşitliği yükseltme mücadelelerinin ön saflarında yer almıştır. Merkezin çok etnikli ve çok kültürlü feminist araştırma, politika analizi ve savunması kadınların farklı seslerini -kadınlar ve AIDS, kadınlara ve kızlara yönelik şiddet, refah reformu, sağlık hizmetlerine erişim, eğitimde eşitlik, işverenlerin iş/aile ve işyeri farklılık politikaları, üreme hakları ve sağlık ve daha fazlasıyla ilgili- önemli tartışmalara taşımaktadır. Merkez politika belirleyiciler, avukatlar ve topluluk liderleri için tek kaynaktır.

Biz...

En yeni meseleleri ve trendleri **TANIMLIYORUZ** ve çok etnikli feminist politikaları şekillendiriyoruz. Toplumsal cinsiyet, ırk/etnik köken ve ekonomik statünün kadınları ve kızları etkileyen meseleler üzerindeki bileşik etkisini **İRDELİYORUZ**. Personelimizin, Kurulun ve programların kadınların farklılığını - ırk ve etnik köken, ekonomik statü, cinsel yönelim ve yaş bakımından- yansımasını **SAĞLIYORUZ**. Çalışmamızı kadınları etkileyen bütün meselelerin birbiriyle ilişkili olduğu inancına **DAYANDIRIYORUZ**.

Merkez...

ARAŞTIRMA YAPAR

Odak gruplarını, derinlemesine görüşmeleri, anket ve ikincil veri analizini kullanarak kalitatif ve kantitatif araştırma yapıyoruz.

POLİTİKA VE MEVZUATI ANALİZ EDER

Federal ve eyalet politikalarını ve mevzuat inisiyatiflerini analiz ediyoruz ve politika opsiyonları geliştiriyoruz.

LİDERLERİ BİR ARAYA GETİRİR

Seminerlerin, sempozyumların, konferansların ve düşünce kuruluşlarının sponsorluğunu yaparak en yeni meseleleri ve trendleri yaratıcı düşünürleri ve uzmanları bir araya getiriyoruz.

RAPORLAR YAYINLAR

Araştırma bulgularımızı ve politika analizlerimizi geniş ve farklı kitlelere ulaştırmak için raporlar, politika çalışmaları, araştırma çalışmaları, aksiyon ikazları, basın bültenleri ve serbest kürsü sayfaları yayınlıyoruz.

SAVUNMA YAPAR

Politika değişikliğini etkilemek için, çalışmamızı politika belirleyiciler ve avukatlarla paylaşıyoruz, koalisyonlara katılıyoruz, kamusal eğitim ve medya sosyal yardım programları gerçekleştiriyoruz.

Bu yayının ilave tekil suretlerine her biri 14.00\$ karşılığında ulaşılabilir. Toptan fiyat uygulanabilmektedir.

YAYINLAR

Kadın Politika Çalışmaları Merkezi
1211 Connecticut Avenue, NW, Suite 312
Washington, DC 20036
202-872-1770 *telefon*
202-296-8962 *faks*
cwps@centerwomenpolicy.org *e-posta*
www.centerwomenpolicy.org *web sitesi*

@Telif Kadın Politika Çalışmaları Merkezi
2001

Bu yayın çoğaltılamaz.
ISBN #1-877966-74-6

Önsöz	i
Giriş	1
Engellilik Çalışmaları	1
Feminist Çalışmalar	3
Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar	4
Engellilere Yönelik Feminist Çalışmaların Farklı Yönleri	6
Temsil	6
Kurul	9
Medikalizasyon Politikası	10
Görünüm Politikası	12
Kimlik	15
Aktivizm	18
Notlar	21
Yazar Hakkında	25
Kadın Politika Çalışmaları Merkezi Hakkında	

ÖNSÖZ

1999'da kız kardeşimiz/meslektaşımız Barbara Faye Waxman Fiduccia'nın tavsiyesiyle, Kadın Politika Çalışmaları Merkezi, -çığır açan "*Engelli Kadınlara Yönelik Şiddet: Araştırma ve Özet Veriler*" ve "*Engelli Kadınlar ve Kızlar: Sorunların Tanımlanması - Genel Bir Bakış*" başlıklı iki raporla başlayarak- engelli kadınlar ve kızlar hakkında bir dizi yayın başlatmıştır. Barbara bu raporların her ikisini de tasavvur etmiş ve kaleme alınmasında yer almıştır ve birlikte çok sayıda ilave rapor için ve daha büyük bir politika liderliği programı ve aktivist engelli kadınlara yönelik eğitim için planlar yapmaya başladık.

Ne yazık ki Barbara'yı Nisan 2001'de kaybettik; onun muhteşem ve güçlü ruhunu ve engelli kadınlar ve kızların insan haklarının korunmasını sağlama tutkusunu her zaman özleyeceğiz. Dolayısıyla bu çalışmayı onun adıyla, onun feminist ruhuyla ve onun anısına sürdürüyoruz.

Önde gelen Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar teorisyeni/aktivisti Rosemarie Garland-Thomson tarafından kaleme alınan bu rapor, Merkezin **Engelli Kadınlar ve Kızlar Hakkında Barbara Faye Waxman Fiduccia Çalışmalarını** başlatır.

Barbara ve benim, *Engelli Kadınlar ve Kızlar: Sorunların Tanımlanması - Genel Bir Bakış* başlıklı raporun Giriş kısmında kaydettiğimiz gibi:

"Engelli kadınlar ve kızlar, her yaştan, her ırktan, etnik kökenden, dinden ve sosyoekonomik arka plandan olabilir ve farklı cinsel tercihlere sahip olabilirler; kırsal, kentsel ve yarı kentsel topluluklarda yaşarlar... Engelli kadınlar ve kızlar, engelli ve kadın olmanın kesiştiği noktada, iki 'azınlık' kimliğiyle, iki kat ayrımcılıkla ve çifte rolle ve hayattaki amaçlarını gerçekleştirme konusunda birçok engelle yaşıyorlar... Birçok engelli kadın çoklu kimliklerini devasa bir güce, esnekliğe ve yaratıcılığa dönüştürürken ayrımcılığın sonuçlarıyla da karşı karşıya kalmaktadır.

Yine de, engelli kadınların öz tanımlı ihtiyaçları onları temsil etmesi gereken sosyal adalet hareketlerinin - kadın hareketi, engelli hakları hareketi ve yurttaşlık hakları hareketi - marjlarında kalır ve engelli kadınları ve kızları özünde görülmez olan bütün arka planlarından mahrum eder.

Kadın Politika Çalışmaları Merkezi, **Engelli Kadınlar ve Kızlar Hakkında Barbara Faye Waxman Fiduccia Çalışmalarını** bu görünmezliğin sona erdirilmesine ve engelli kadınların ve kızların öz tanımlı ihtiyaçlarını politika belirleyicilerin, avukatların, eğitimcilerin ve genel kamuoyunun gündemine taşınmasına küçük bir katkımız olarak sunar.

Özellikle Susan O'Hara'ya ve True North Foundation'a (Gerçek Kuzey Vakfı), bu raporların geliştirilmesine ve üretimine verdikleri cömert destekler için minnettarız. Ayrıca Kadınlar ve Yardımseverlik'in eski başkanı Felicia Lynch'e de engelli kadınların öz tanımlı ihtiyaçlarını yardımseverlik alanına taşıma konusunda öngörülü liderliği için teşekkür ederiz.

Leslie R. Wolfe
Başkan
Kadın Politika Çalışmaları Merkezi
Eylül 2001

GİRİŞ

ENGELLİLERE YÖNELİK ÇALIŞMALAR:

1960'larda yurttaşlık hakları hareketini ve 1970'lerde feminist hareketi meydana getiren "azınlığa" oy hakkı verilmesine ve onların topluma dâhil edilmesine yönelik geniş kültürel itici güç, Amerikalılar tarafından, engelliler için en kapsamlı yurttaşlık hakları olan 1990 tarihli Engellilik Sözleşmesiyle ifade edilen engelli haklarının da yolunu açmıştır. Bu sınır işareti kanunu hem kamu sektörünün hem de özel sektörün bizim engellilik olarak gördüğümüz bedensel ve işlevsel farklılıkların düzenlenmesini gerektirmektedir.

Engellilik bir yurttaşlık hakları meselesi olarak hatırlandığı için, Engellilere Yönelik Çalışmalar olarak ortaya çıkan akademik disiplin, engellilik kavramının çerçevesini engellilerin karşı karşıya kaldıkları toplumsal problemlerin ve yargıların hem maddi hem de psikolojik olan, bedenlerinin ya işleyişine ya da yapılandırmasına aykırı olan kültürel bir ortamla etkileşimlerinden doğduğunu gösteren -bir etnisite modeli olarak anılan- bir toplumsal modele yerleştirerek yeniden çizmiştir. Engellilere Yönelik Çalışmalar, bir engelliliği olması durumunu kişisel bir talihsizlik veya bireysel bir yetersizlik olarak değil, ayrımcılık ve baskı ile karakterize edilen bir toplumsal ilişki olarak görür.

Akademi alanında Engellilere Yönelik Çalışmalar, başlangıçta Sosyolojiden doğmuştur ve daha yakın bir tarihte, söz konusu çalışmaların, Feminist Çalışmalara paralel olan, bu çalışmalardan bilgi alan ve bu çalışmalarla çakışan eleştirel bir sorgu alanı olduğu Beşeri Bilimler alanında gelişmiştir. En geniş anlamıyla, Beşeri Bilimler alanında Engellilere Yönelik Çalışmalar engelliliğe yönelik kökten bir eleştiriye başlamıştır. Engellilere Yönelik Çalışmaların temel öncülü engelliliğin, bedenin kültürel olarak üretilen bir öyküsü, bedenler arasında ayırım yaparak ve bedenleri damgalayarak süje üreten bir sistem olduğu yönündedir.

Bedenlerin bu şekilde karşılaştırılması kaynak, statü ve gücün önyargılara dayanan bir toplumsal ve mimari ortamda dağıtımını meşrulaştırmaktadır. Buna göre, engelliliğin dört görünümü vardır: birincisi, engellilik bedensel farklılıkların yorumlanmasına yönelik bir sistemdir; ikincisi bedenler ve içinde buldukları ortamlar arasında bir ilişkidir; üçüncüsü hem engelsiz hem de engellileri üreten bir uygulamalar kümesidir ve dördüncüsü şekillendirilmiş benliğin doğasında olan istikrarsızlığın tanımlanmasının bir yoludur.

Engellilik, içinde, tümü belli kültürel standartlara uymayan bedenleri değersizleştirerek insanlara dezavantaj getiren hasta, şekli bozulmuş, çirkin, yaşlı, sakat, özürlü, anormal veya güçsüz gibi ideolojik kategorileri kümelendiği geniş bir kavramdır. Dolayısıyla engellilik tümü söz konusu statüye sahip olduğunu iddia edenlere kültürel sermaye sağlayan ve bu toplumsal kimliklerin sınırları dâhilinde yer alan güzel, sağlıklı, normal, zinde, yetkin, zeki gibi ayrıcalıklı tanımların korunmasına ve doğrulanmasına hizmet eder. O halde, insan farklılığından ve tehlikeli durumdan engelliliği yaratan, bedenler ve dünya arasındaki çeşitli etkileşimlerdir.

Engelliliğin bedensel farklılığın karmaşıklığıyla, gerçek bireyselliğin cinnetiyle birlikte değerlendirilmesi gerekir. Engellilik kadınlık veya ten rengi gibi gözlemlenebilir, geniş anlamda öngörülebilir bir karakterler kümesi olarak değil, belli bir kültürün fiziksel, zihinsel ve psikolojik normlarından ve beklentilerinden *herhangi bir* sapma olarak tanımlandığı için, engellilik bireysel farklılıkları öne çıkarmaktadır. Kısacası, engellilik kavramı, ortak özellikleri anormal olarak görülen heterojen bir insan grubunu birleştirmektedir. Norm içinde barınması için oluşturulan bir ortamda nötrleştiği için, engellilik yoğun, ölçsüz ve sorunlu hale gelmektedir.

Bu durumda, engellilik normalleşmeyi, nötrleştirmeyi veya homojenleşmeyi reddeden alışılmışın dışında bir bedendir. Daha önemlisi, soyut evrensel eşitlik kavramının hâkim olduğu bir dönemde engellilik bedeninin evrenselleştirilmemesi anlamına gelmektedir. Tarih tarafından şekillendirilen, ortamına aykırı seçicilikle tanımlanan engellilik, herhangi bir genelleştirilebilir, istikrarlı bir fiziksel durum kavramıyla karışmaktadır. Merdivenlerin önündeki bir kötürüm, yazılı bir sayfanın karşısındaki görme engelli bir insan, radyonun önündeki duyma engelli bir insan, bir daktilonun önündeki bir organı kesilmiş bir kişi, bir tezgâhın önündeki bir cüce; bunların tamamı maddi, gündelik yaşamın sayısız yapısının ve uygulamasının dar bedensel ve zihinsel farklılık aralığıyla evrensel bir insanın kültürel standardını uygulamaktadır.

Engelliliği dünyamız ve hayatlarımız hakkındaki hikâyeyi anlatan beden bilgisi olarak aldığımız bağlamda, yani Beşeri Bilimler bağlamında incelememiz gerekmektedir. Bu çalışma öğrencilerin ve öğretmenlerin kendi tenlerinde kendilerini daha rahat hissetmelerini sağlamak anlamında değil, yüksek öğrenimin zorlu eleştirel becerilerini engelliliği yeniden tasavvur etmeye, ona yeni bir bakış açısıyla ve yeni bir yöntemle bakmaya yöneltmek anlamında temel niteliktedir. Bu, yalnızca engelliler için değil, herkes için önemli bir eğitsel amaçtır.

Engellilere Yönelik Çalışmaların hedef kitlesi hepimizi kapsamaktadır zira engellilik her aileye temas eden ve potansiyel olarak hepimize temas eden en insani deneyimdir. Engellilik deneyiminin bu evrensel niteliği, kendilerini sürekli muktedir bedenli olarak algılayanlara yönelik bir gerçeklik kontrolü işlevi gören “geçici olarak muktedir bedenli” (TAB) teriminde yansıtılmaktadır.

FEMİNİST ÇALIŞMALAR:

Feminizmin akademik söylemin bir parçası haline geldiği son 30 yılda, esnek, dağınık ve -belki de en önemlisi- özeleştirilmediği görülmüştür. Dolayısıyla artık “feministlerden”, “feminizmdeki çelişkilerden”, “tireli feminizmlerden” ve hatta “post-feminizmden” bahsediyoruz.¹ Tarihsel olarak, akademik feminizm; genellikle Marksist düşünceden alınan maddeselliğin altını çizerek politik yurttaşlık haklarını ve beraberindeki 1960’ların ve 1970’lerin kimlik politikası tınlarını post-yapısalcılığın liberal hümanist düşüncenin bilgi, gerçeklik ve kimlikle ilgili teorik eleştirisiyle birleştirir. Feminist söylemin odağı, eşitlik elde etmeye yoğunlaşan liberal feminizm ve radikal feminizm arasındaki tartışmalardan kadın farklılıklarını öne çıkaran ve yararlı duruma getiren kültürel ve kadın merkezci feminizmlerin sonraki formüllerine kaymıştır.²

Yakın bir tarihte, eşitliği elde etmek için farklılıkları asgari düzeye indirecek olanlarla kadınsal olanı kutlamak için farklılıkları ayrıntılandırarak olanlar arasındaki tartışma toplumsal cinsiyet sisteminin kendisinin nasıl işlediği ile ilgili bir incelemenin ve “kadın” kavramına herhangi bir birleştirilmiş kimlik kategorisi veya sosyo-politik grup olarak meydan okumasının gölgesinde kalmıştır.³ Paylaşılan “kadın” kimliğini karmaşıklaştıran ve bütün kadınların çoklu kimliği olduğunu kabul eden akademik feminizm bir eleştirel çalışma alanları hattı oluşturmuştur - Siyah Feminist Çalışmalar, Lezbiyenlerle ilgili Çalışmalar, Latin Çalışmalar ve benzeri-; bunların her biri her kadının sadece bir “kadın” olmadığına, birçoğu insanların fiziksel farklılıklarından çıkarılan farklı kültürel kategorilerde çoklu kimlik verildiğine dair bir kabuldür.⁴

Feminizm bünyesindeki bu çalışma alanlarının çoğu, kadınların deneyimlerinin evrenselliğine dair kapsamlı feminist varsayımlarla, kadın olmanın yanı sıra, diğer ezilen veya küçük görülen gruplara mensup olan kadınların perspektifleri arasındaki çelişkilerden doğmaktadır. Bu farklı feminist analizleri destekleyen bakış açıları kadınların homojen bir kategori olduğu fikrine itiraz eder ve yalnızca çoklu kimliklerin nasıl keşif edildiğini anlamaya yönelik temel çabaya odaklanır.

2001’de akademinin hem içinde hem de dışında feminizm halen kadınlar arasındaki kültürel ve bedensel farklılıkları yeterli düzeyde ele alan teori ve pratiği açıklamak için mücadele etmektedir. Toplumsal cinsiyete dikkat çekme çabalarında feminizm, bazen başka kimlikleri ve ırk, etnik köken, cinsiyet, sınıf ve fiziksel kapasite gibi kültürel analiz kategorilerini bulanıklaştırmaktadır. Ancak feminizm bu ihmali kabul ettiği için, engelli kadınların sesi ve engelli kadınlar adına çıkarılan sesler Beşeri Bilimlerde duyulmaya başlamıştır.

Feminist düşüncenin Engellilere Yönelik Çalışmalara en fazla uygulanan kolları bedene dayanan toplumsal kategorilere dayanan sistematik, eşitsiz güç ilişkilerinin geniş bir sosyo-politik eleştirisini üstlenmek için yalnızca dar bir toplumsal cinsiyet odağından öteye geçmeyen hususlardır. Feminizm, toplumsal cinsiyetin, insanlığı bilgilendiren somutlaşma, tarih ve lokasyon özellikleriyle veya diğer toplumsal kimliklerle etkileşime giren ancak bunları ikinci plana atmayan ideolojik ve maddi bir kategori olarak incelenmesine yönelik teorik bir perspektif ve metodoloji haline gelmektedir. Kısaca, feminizmin sıklıkla çelişkili ve daima karmaşık olan bedenlerin maddeselliğini politikleştirme ve kadın kategorisini yeniden yazma amaçları tam olarak engelliliği incelemek için kullanılması gereken yöntemleri birleştirmektedir.

ENGELLİLERE YÖNELİK FEMİNİST ÇALIŞMALAR

Feminizm ve Engellilere Yönelik Çalışmalar, Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar noktasında buluşur. Kadın Çalışmalarının kadınsal olarak gördüğümüz şeyin sözlüğünü genişletmesi ve “kadın” kimliğini anlamaya ve buna sürülen lekeyi temizlemeye çalışması gibi, Engellilere Yönelik Çalışmalar engellileri toplumumuzla daha fazla bütünleştirme amacıyla “engellilik” kimliğini incelemiştir.

Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, kültürel beklentilerin, alınan tutumların, toplumsal kurumların ve bunların sonucunda ortaya çıkan maddi koşulların, hem kadın hem de engelli olarak sınıflandırılan bedenlerin çifte ve paralel dezavantaja maruz kaldığı bir durum yarattığı iddiasıyla bu ikisini bir araya getirir. Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, engelliliği bireysel ya da tıbbi bir sorun olarak değil, kültürel bir mesele olarak yorumlar ve ezilen grupların kültürel temsillerini analiz ederken sapma tahsis edilmesi yerine güç ilişkilerinin incelenmesinde ısrar eder.

Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, engelli kadınların ikinci sınıf olduğu iddia edilen bedenlerinde yaşarken karşılaştıkları sorunların görülmesini değil, kamu politikası ve kültürel kuruluşların değiştirilmesini vurgular. Engellilere Yönelik Feminist Çalışmaların eleştirel çerçevesi içinde, engellilik tıbbi bir sorundan ziyade temsili bir sistem, kişisel bir şanssızlık veya bedensel bir kusur yerine toplumsal bir yapı ve geniş kapsamlı entelektüel sorguya uygun bir konu haline gelmektedir.

Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, ayrıca bazen engelli kadınların kaygılarını görmezden gelen, yanlış ifade eden veya bunlarla çelişen geleneksel feminizmin seviyesini yükseltmeyi ve geleneksel feminizmi düzeltmeyi hedeflemektedir. Örneğin engelli kadınlar bazen bedenlerinin annelik için uygun olmadığı veya kendilerinin bir çocuk gibi başka insanların merhametine muhtaç olduğu yönündeki değerlendirmelere karşı savunma yapmak zorunda kalırlar. Hal böyleyken annelik genellikle kadınlar için zorunlu görülür ve bu nedenle potansiyel olarak bir baskı unsurudur; bunun tersi, bu üreme rolüyle ilgili reddedilen veya cesaretleri kırılan engelli kadınlar için de geçerlidir. Belki hâlâ daha sorunlu olan bir husus, kürtaj hakları savunucularının gerekçelerinin, kaderleri engelli olmak olan “kusurlu” fetüslerin yok edilmesi gerektiği varsayımını ender olarak sorgulamasıdır.⁵

Tartışmaya yol açan feminist bakım etiği de engellilerle ilgili feminist bilim insanları tarafından engelli ve engelli olmayan kadınlar arasında simetrik, karşılıklı ilişkilerin temelini çürütmekle ve bakımın yalnızca kadının sorumluluğu olduğunu öne sürmekle eleştirilmiştir. Engelli kadınları bakım nesnesi haline getirmek onları sanal kadınlık kurumu olarak besleme eylemini kutsamak için çaresiz kılma riski oluşturmaktadır. Felsefeci Anita Silvers “hâkim ataerkil sistemlerin ötesinde, eşitlik etiğinin yerine bakım etiğinin konmasının daha da baskıcı bir paternalizm tehdidini beraberinde getirir.” açıklamasını yapar.⁶

Engelli kadınlardan bazılarının mücadelesinin temelini çürüten en yaygın feminist varsayımlardan birisi liberal otonomi ideolojisi ve kadınların güçlenmesine yönelik daha geniş bir itici gücü tetikleyen bağımsızlıktır. Bireysel özellikleri soyut, somutlaştırılmamış bir demokrasi konusu varsaymak için bireysel özellikleri dengeleyen liberal öncülü üstü kapalı olarak alan feminist uygulama sıklıkla engelli kadınların bedenlerinin ihtiyaç duyduğu barınmalar ve ihtiyaçlara yer vermemektedir.⁷ Belirgin engellilik hakları ve feminist aktivist Judy Heumann'ın öfkeli ve hayal kırıklığı ile dolu sözleri bunun sonucunda ortaya çıkan yabancılaşmayı yansıtmaktadır: "Feministlerle dolu bir odaya girdiğim zaman, hepsinin tek gördüğü bir tekerlekli sandalye."

ENGELLİLERE YÖNELİK FEMİNİST ÇALIŞMALARIN ÖZELLİKLERİ:

Engellilere Yönelik Feminist Çalışmaların en önemli eseri, şeylerin doğal ve uygun sırası olarak değil, iç içe geçmiş ayrımcı ve baskıcı sistemler olarak toplumsal cinsiyet ve engelliliğin karmaşık bir eleştirisinin yapılmasıdır. Feminist engellilik eleştirel teorisinin temel öncülleri şunlardır: temsilin gerçekliği yapılandırması; marjların merkezi tanımlaması; toplumsal cinsiyet ve engelliliğin güç ilişkilerini ifade etme yolları olması; insan kimliğinin çoklu ve istikrarsız olması ve analiz ve değerlendirmenin politik anlamlarının olması. Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, bu öncüllerin işlediği dört özelliğe ayrılabilir: ifade, beden, kimlik ve aktivizm.

İfade: Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, maddi dünyayı anlamla doldurmak için, ifade meselesini en geniş anlamıyla araştırır. Aslında düşünce ve bilgiye olanak veren insan dilinin kendisi de ifadedir. Bu anlamda, engellilik ve toplumsal cinsiyet bedenler hakkında anlattığımız hikâyelerdir ve bizim için bedenlerimizi ifade etmenin sistematik yollarıdır. Toplumsal cinsiyet ve engellilik tarihçilerin zaman içerisinde kaydedebilecekleri ifadelerdir; felsefecilerin sorgulayabilecekleri yorumlardır; ilahiyatçıların izleyebilecekleri resimlerdir; coğrafyacıların araştırabilecekleri kavramlardır; söz bilimcilerin doğruluğu hakkında tartışabilecekleri geleneklerdir ve edebiyat eleştirmenlerinin açığa çıkarabilecekleri kurgulardır.

Bu söylemler maddi dünyayı şekillendirir, insan ilişkilerini bilgilendirir ve kim olduğumuz hakkındaki duyularımızı kalıba koyar. Birçok kültürel hikâyeye engellilik durumunun karmaşıklığını basitleştirir, engelli kadınların yaşamlarını sınırlar ve bedenlerini yönetir. Aslında bu hikâyeler en sonunda engelli kadınların karşı karşıya kaldığı dışlayıcı ortamı ve istihdam ayrımcılığını destekler ve engelliliğin kültürel hareketimizin özelliği olmaktan kurtulmasını garanti eder. Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, engelli kadınlarla ilgili kolektif hikâyelerimize -kültürel ifadelerimiz- meydan okumayı hedefler.

Kadınlar ve engellilik hakkındaki kültürel hikâyeler batı medeniyetinin başlangıcına kadar geriye gider. Klasik düşünce uzun süredir kadınları ve engellileri aynı şekilde tanımlamıştır. Örneğin Aristo kadınları "sakatlanmış erkek" olarak tanımlamış ve dolayısıyla kadınların engelli erkekler olarak görülmesi gerektiğini öne sürmüştür. Aslında, Aristo kadınlar tam olarak şimdi bizim engelliliği tanımlamak için kullandığımız terimlerle tanımlamaktadır; kadınlık "türden sapmadır" kadınların "biçimi uygunsuzdur". Biz tek kelimeyle "ucubeyiz".⁸ Bu görüşe göre, kadınlar genel anlamıyla ilk hilkat garibeleri veya Nancy Tuana'nın "gayrimeşru erkek" olarak adlandırdığı şeylerdir.⁹ Aristo'nun başlattığı gelenek kadınları şimdi "genetik engelliliklerinin" bir sonucu olarak "doğuştan sakat" diyebileceğimiz bir şekilde görür.

Simone de Beauvoir'ın dönüm noktası niteliğindeki 1949 tarihli çalışması *İkinci Cins'ten* beri toplumsal cinsiyet araştırmaları kadınlara nasıl Aristo'nun bizleri "Öteki" olarak tanımladığı gibi bir dizi özellik atfedildiğini ortaya koymaktadır.

Ancak daha dar bir kesim tarafından kabul edilen husus, bu karşılıklı özellikler toplamının tam olarak engellilere atfedilenlerin aynısı olduğudur.

Kadın bedenlerine atfedilen toplumsal anlamlarla engelli bedenlere atfedilen toplumsal anlamlar arasında birçok paralel mevcuttur. Her ikisi de sapkın ve ikinci sınıf olarak görülür; her ikisi de kamusal ve ekonomik hayata tam katılımdan dışlanır; her ikisi de doğal fiziksel üstünlüğe sahip olduğu varsayılan bir norma karşı tanımlanır.

Aslında, kadınlığı engelliliğe eş görmek yaygın bir tutumdur ve bazen kadınları kötüleme bazen de onları savunma amaçlıdır. Örnekler çok sayıdadır: Freud kadınlığı kısırlaştırma açısından tanımlamıştır; 19. yüzyıl sonunda doktorlar regli sakatlayıcı ve kısıtlayıcı bir "ebedi yara" olarak tanımlamışlardır; Thorstein Veblen 1899'da kadınları kadınsal roller ve giyim tarzı ile tam olarak sakatlanmış olarak tanımlamıştır. 20. yüzyıl feministleri ise kadınlara yönelik baskıları tarif etmek için engelliliğin negatif imajlarını hatırlatır; örneğin Jane Flax kadınların cinsiyetçi ideoloji ve uygulamalar tarafından "sakatlandığını ve deforme edildiğini" vurgulamaktadır.¹⁰

Engelliliğin, batı geleneğinde kadınlıkla bitmek bilmeyen bu iç içe geçmişliği Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar için bir başlangıç noktası sağlar zira bedensel işlevsellik ve yapılandırma batı geleneğinin hem kadınlığı hem de engelliliği tanımlama biçimini sıkıca bağlamaktadır. En temelde, hem kadınlar hem de engelliler, akıl veya ruhla günden arındırılmamış saf beden olarak görülürler. Simon Beauvoir'ın analizinde kadınlar maddeselliğe, "içkinliğe" zincirlenmiş olarak tasvir edilir.¹¹ Dahası, bu somutlama cümlesi, ya bir yoklu ya da bir fazlalık olarak düşünülmektedir. Örneğin kadınlar, hadım edilmiş veya Marge Piercy'nin muhteşem tabiriyle "penis yoksunu" olarak düşünülmektedir.¹² Histeriktirler veya aşırı etkin hormonları vardır.

Alternatif olarak kadınlar bazı dönemlerde doymak bilmeyen bir iştaha sahip oldukları ve başka dönemlerde patolojik düzeyde özverili oldukları düşünülmektedir. Benzer bir şekilde, engelliler ekstra kromozomlara ve kol-bacak kusurlarına sahip olarak tasvir edilmektedir. Engellilik farkları atrofi, yani dejenerasyon olarak veya hipertrofi yani büyüme olarak tanımlanmaktadır. Çok miktarda vücut kılı olan kadınlar hipertrikozlu olarak tanımlanırlar. Engellilerin gelişim yokluğu veya başarısızlığı anlamına gelen aplazisi vardır, veya az gelişme anlamına gelen hipoplazisi vardır. Susan Bordo'nun kadınların "aşırı fazlalığı" olarak adlandırdığı husus da engellileri farklılıklara verdiğimiz kültürel tınılara eşit derecede tehdit edici kılar.¹³ Canavar, cadı veya deli kadın figüründe somutlaşan fazlalığı düşünün - bunların tümü engelliliğe ilişkin kültürel imajları genellikle kadın formunda sürdürür.

Bu perspektiflerin her biri kadınları ve engellileri normatif standart bir bedene göre ölçer ve onları yetersiz bulur. Ya yeterli değildirler ya da aşırıdırlar. Kalıp ister lüzumsuz olsun ister yetersiz olsun, kadınlar ve engelliler her zaman yanlıştır. Onlarınkinin yönetilemez, aciz, bağımlı, güçsüz, savunmasız ve elinden iş gelmeyen olduğu varsayılır. Bu kültürel söylem kadın bedenini ve engelli bedeni birleştirir ve kadınları ve engellileri hem lüzumsuz hem de feda edilebilir kılar. Dolayısıyla bunlar, kız çocuk katlinin, cinsiyete göre kürtajın, öjenik programların, intihar teşviklerinin, gelin yakmanın, namus cinayetlerinin, aile içi şiddetin ve klasik engelli bebeklerin ölüme terk edilmesi uygulamasının nesnelidir.

Kadınları ve engellileri tanımlayan maddeselliğin bu şekilde lanetlenmesinin bir başka yönü, gösterideki rolleridir. Kadınlar, erkek bakışının tam nesnesidir; engelliler ise dik dik bakışlarının tam nesnesidir.¹⁴ Güzellik konusundaki rekabetler, açık saçık gösteriler, anormal gösteriler, bağış amaçlı uzun televizyon programları ve tıbbi tiyatrunun tamamı kadın bedeninde veya engelli bedende bulunduğu varsayılan bakılacak şeyleri doğrular. Kadınlara yan bakışlar atmak ve engellilere öküzü tren baktığı gibi bakmak, toplumsal dünyada kadınlığı ve engelliliği meydana getiren tarihsel uygulamalardır.

Bütün bu toplumsal yazılar, bu ifade sistemleri, kadınlık ve engellilik hakkındaki bu kolektif kültürel hikâyeler maddi dünyayı şekillendirmekte, insan ilişkileri hakkında bilgi vermekte ve kim olduğumuzla ilgili algılarımızı kalıba sokmaktadır. Örneğin, *To the Lighthouse* (Deniz Feneri) adlı eserde Virginia Woolf'un ünlü karakteri Lilly Brisco şu hususta ısrar etmektedir: "Kadınlar resim yapamazlar; kadınlar yazı yazamazlar."¹⁵ "Bir kız gibi atmak" kavramının bize kadınların, bedenlerinin dünyada aktör değil, nesne olduğunu nasıl öğrendikleri hakkında ne söylediğini düşünün.¹⁶ "Mongoloid idiot" gibi bir terimin içine gömülmüş olan ırkçılık ve aşağılamayı düşünün.¹⁷ Harlan Hahn'ın engellilerin yaygın "aseksüel nesneleştirilmesi" olarak adlandırdığı şeye, yani onların cinsiyetsiz veya uygunsuz seks partnerleri oldukları varsayımına bakın.¹⁸ Genellikle incelenmemiş olan bu stereotipik hikâyeler sonuçta alttan alta dışlayıcı ortamları, ekonomik ayrımcılığı, sosyo-politik ötekileştirmeyi ve şiddeti desteklemektedir.

Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, temsil sistemleri olarak, insan farklılıklarına anlam veren yollar olarak toplumsal cinsiyet ve engelliliğe odaklanarak bu yorgun ancak yaygın hikâyelere karşı çıkmıştır. İncelemelerin en erken "imajlarından" en ayrıntılı post-yapısalcı kimlik eleştirilerine kadar, Engellilere Yönelik Feminist Çalışmaların belki de en temel amacı, kadınları ve engellileri yeniden tasavvur etmektir. Eleştirel kuramın bütün araçları toplumsal cinsiyet ve engelliliğin zaman içinde tanımlanacak söylemler olduğunu, araştırılması gereken estetik motifler olduğunu, doğruluğu hakkında tartışılması gereken retorik gelenekler olduğunu, yapı sökülme yöntemiyle yeniden yorumlanması gereken metaforlar olduğunu, analiz edilmesi gereken performanslar olduğunu ve ortaya çıkarılması gereken kurgular olduğunu göstermek için kullanılmaktadır.

Bedensizlik: Engellilere Yönelik Feminist Çalışmaların ikinci bir özelliği, bedene odaklanmasıdır. Temsil meseleleri ile yüzleşmek Engellilere Yönelik Feminist Çalışmaların kültürel eleştirisi iken, alan münhasıran bu konuya odaklanmamaktadır. Aslında hem Feminist Çalışmaları hem de Engellilere Yönelik Çalışmaları başka birçok akademik paradigmadan ayıran şey, her ikisinin de canlı bedene yönelik maddi uygulamaların geniş bir yelpazesini dikkatle incelemesidir.

Belki kadınların ve engellilerin batı düşüncesinde çok sık bedenle ilişkilendirilmesinden dolayı, bunların bedenleri, amansızca Michel Foucault'nun "disiplin altına alma" olarak adlandırdığı duruma tabi tutulmuştur.¹⁹ Bir başka deyişle, yoğun toplumsal baskılar hem kadın bedenlerini hem de engelli bedenleri biçimlendiren ve düzenleyen uygulamaları güçlendirmektedir. Kadın bedenlerine ve engelli bedenlere yöneltilen kültürel beklentilere uygun birçok uygulama birbiriyle ilişkili ve ideolojik olarak yüklü iki geniş kategoriye denk düşmektedir: tıp ve görünüm.

Medikalizasyon Politikası: Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar kadın bedenlerinin ve engelli bedenlerin medikalizasyonunun geniş bir eleştirisini üstlenmektedir zira hem kadın bedenleri hem de engelli bedenler tıbbi anlamda, tıpkı hasta bedenler gibi anormal olarak tasavvur edilmiştir; bu epidemiyoloji ve tanıdan profilaksi ve terapötöge kadar her şeyde belirgin sonuçlara yol açmıştır.

Tıbbın amacı bu sözde sapkın bedenleri sağaltmak, sabitlemek, kurtarmak veya kontrol etmek olmuştur. Bu sağaltma ideolojisi tıp metinlerinde ya da yardım kampanyalarında yalıtılmamıştır ancak aslında kültürel tutumlara ve engellelikle ilgili uygulamalar nüfuz etmektedir.

Kadınlar klitoridektomiye, ovariyouotomiye, gereksiz histerektomiye ve bunların sözde sapkın cinselliklerini ve kişiliklerini düzenleme amaçlı ilaçlara katlanmak zorunda kalmışlardır. Engelliler de rutin olarak invazif cerrahi prosedürlere ve yaşamlarını iyileştirmeyi değil, bedenlerini standartlaştırmayı ve sözde normal insanlarla olan her türlü fiziksel farklılıklarını ortadan kaldırmayı hedefleyen medikasyona tabi tutulmaktadırlar.

Kadın sağlığı ile ilgili araştırmalar, tıpkı engellilerin ekonomik statülerini iyileştirme amaçlı finansmanın her zaman engelli bedenleri normalleştirmek için gerçekleştirilen tıbbi prosedürlere yapılan yatırımların ardında kalması gibi yetersiz veya acımasız olmuştur. Hem kadınlar hem de engelliler kurumsallaştırılmış, zorla sterilize edilmiş, ötenaziye tabi tutulmuş, sakat bırakılmış ve güya "kendi iyiliği için" tam anlamıyla yeniden biçimlendirilmişlerdir.²⁰

Engelliler doğuştan özellikle bu normleştirme prosedürlerinin nesnelidirler. Bu engelli bedeni düzeltme iradesinin iki örneği, yapışık ikizlerin tedavisi ve belirsiz cinsel organları ve toplumsal cinsiyet özellikleri sergileyen erdişi bireylerin, daha bilinen adıyla hermafroditlerin tedavisidir. Bu vücuda getirme formlarından her ikisi de batı kültürünün kutsal ideolojilerini şaşkıncu bir şekilde ihlal eden doğuştan gelen farklılıklardır. Yapışık ikizler, gebeliğin yaptığı şekle oldukça benzer bir biçimde bizim ayrı ve özerk birey nosyonumuzu yadsımaktadır.²¹ Erdişi çocuklar biyolojik cinsiyetin net bir şekilde tanımlanabilir olduğu konusundaki ısrarımızın yanlışlığını ortaya koymaktadır.²²

Nesnelerin düzenini tehdit eden bir husus, yapışık ikizlerin ve erdişi kişilerin doğal vücuda gelişlerinin neredeyse her zaman ampütasyon (bir organın kesilmesi) ve sakat bırakma yollarıyla cerrahi olarak normleştirilmektedir. Bu konuda tolerans gösterilmesi mümkün olmayan husus, hallerinden memnun olduklarını söyleyen bu vücuda gelme formlarına sahip yetişkinlerin ifadelerinin tıbbi tedavi gerekçesini oluştururken genel olarak görmezden gelmesi bakımından hâkim ideolojilere saygısızlıkları tolerans gösterilemeyecek bir durumdur.

Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar vücuda gelmenin birçok başka özelliğine odaklanmaktadır. Genetik test ve cinsiyete göre kürtaja karar verme gibi bu tip üreme meseleleri ile ilgili bir engellilik perspektifi bu uygulamalar hakkındaki feminist retoriğin büyük bölümünü karmaşıktırılmaktadır. Bazı engellilik aktivistleri engelli fetüslerin kürtaja alınması "seçiminin" engellilerle karşı zorlayıcı soykırım olduğunu iddia etmektedirler. Benzer bir şekilde, genetik testler ve İnsan Genom Projesi gibi girişimler genellikle, Evelyn Fox Keller'ın "normalliğin öjeniği" olarak adlandırdığı öjenik ideolojinin sahneye konmasıyla eleştirilir.²⁴ Yaşlanma da ilk elden kadınların sorunu ve bir engellilik sorunudur zira yaşlıların büyük çoğunluğu engelli kadınlardır.²⁵ Depresyon, iştahsızlık ve agorafobi toplumsal cinsiyet rollerine bağlı psiko-fiziksel engellerdir.²⁶

Ayrıca bir engellilik sorunu olan protezcilik politikası, göğüs kanseri olup hayatta kalanlar için göğüs implantları ve korseler gibi diğer kozmetik protezlerin aykırı kullanımını düşündüğümüz zaman kadın çalışmalarının alanına girer.²⁷ Obezite, 19. yüzyılda ve 20. yüzyıl başlarında nitelikli kadınları hilkat garibesi gösteri oyuncularına haline getiren bir engelliliktir; Susie Orbach'ın tabiriyle - "şişmanlık feminist bir meseledir."²⁸ Gerçekte, incelik tiranlığı, belki de kadın bedenini disiplin ve kontrol altına almak için kullanılan güzellik ideolojilerinin en sertidir.

Görünüm Politikası: Kadın bedenlerinin ve engelli bedenlerin medikalizasyonunun görünüm politikası yararına çok sık kullanıldığını düşündüğümüz zaman, güzellik, Engellilere Yönelik Feminist Çalışmaların incelediği ve eleştirdiği bir değer sistemidir. Her ne kadar birçoğumuz görünüş standartlarının tarihsel ve kültürel göreliliğini kabul etsek de bize eleştirel olmaktan oldukça uzak bir şekilde güzelliğin kadın bedeninin görece sabit bir mülkü olduğunu varsaymak öğretilmiştir. Güzellik, ister evrensel ister sübjektif olsun, geleneksel olarak estetik bir nitelik olarak tanımlanmıştır ve iktidarın siyasi anlamlarından veya ilişkilerinden bağımsız olarak tasavvur edilmiştir.

Birçok kişi olanaksız güzellik normlarına karşı çıkması isterken, çoğu halen güzelliği kişisel yeterlilik veya yetersizlik bakımından düşünme eğilimindedir. Kültürümüzden öğrendiklerimize göre güzellik, tıpkı engellilik gibi bir insanın sahip olduğu ya da olmadığı bedensel bir şeydir. Ancak engelli olmak bir dezavantaj gibi görünürken, güzel olmak bir avantaj gibi görünmektedir.

Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, güzellikle ilgili bize verilmiş güzelliğin politik bir boyutu olduğunu öne sürerek varsayımların yönünü değiştirmektedir. Toplumsal ayrımcılık ve politik bağlılık, kültürel değer biçmeye ve bedenleri görünümüne dayanarak değersizleştirmeye bağlıdır. Görünüme odaklanmak, bize yalnızca güzellik adı verilen standartlar sistemini eleştirme olanağını vermekle kalmaz, aynı zamanda görünüm normlarının cinsiyetçiliğe, ırkçılığa, engellilere yönelik ayrımcılığa ve toplumsal baskının diğer biçimlerine ne şekilde katkıda bulunduğunu düşünmemizi sağlar. O halde güzellik, bu şekilde zorlayıcı bir kültürel ideoloji, tıpkı engellilik gibi maddi dünyada sonuçları olan bir değerler ve uygulamalar kümesi olarak görülebilir.

Lynn S. Chancer, güzelliğin ideolojisinin ironi yapmadan “bakışçılık” adını verdiği, “sevgi, statü ve kabul görme elde etmek için belli fiziksel görünümlerin işlenmesi ve sürdürülmesiyle ilgili bir cinsiyete diğerinden daha fazla önem veren kategorik bölünmeler yaratan ayrımcı bir olgu” olarak tanımladığı şeyi ürettiğini iddia etmektedir. Dahası, bu “güzellik beklentilerinin sistematik olduğunu”, yani Emile Durkheim’ın kültürün “bireylerin kontrol kabiliyetinin üzerinde ve ötesinde var olan” bir özelliği için kullandığı bir terimi kullanarak bunların “toplumsal bir gerçek” olduğunu belirterek devam eder.²⁹

Engellilik gibi, güzellik bir ifadeler sistemidir, bir uygulamalar ve anlamlar kümesidir ve dünyaya geldiğimiz anda bize verilen kadın bedeninin tarihsel olarak yer değiştiren bir ideolojisidir. Bu itibarla, kültürel olarak bir defada belirlenen ancak hiçbir şekilde değiştirilemez olmayan bedenlere bakmanın, bunlar hakkında düşünmenin ve bedenleri yorumlamanın bir yoludur.

Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, bedenlerin estetik niteliği olarak bu değerler sistemi hakkında düşünmenin olağan yolunu aşmak için güzelliği ve normalliği “doğallıktan çıkarmaktadır”. Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, bizi bu bedenler hakkında belli anlamlara doğal olarak sahip olarak görmekten bunları bunlarla ilgili kültürel yorumlarımız tarafından bilgisi verilen toplumsal ürünler olarak görme yönüne hareket etmektedir. Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, güzelliğin ve normalliğin kadınların çirkinlik ve anormallikle damgalanmasından kaçınmak için aldıkları bir dizi pozisyon ve gerçekleştirdikleri uygulamadır.

Batı kültüründe görünüm normlarının uzun bir tarihçesi vardır. Klasik ideal taklit edilmek için değil, hayranlık duyulsun diye tasarlandığı için, ideal nosyonu elde etmeyi beklediğimiz bir standart olmaktan çıkmıştır. Güzellik ve engellilik adı verilen ideolojik sistemlerin her ikisi de belli tipte, bir anlamda seçtiği herhangi bir kimlik veya biçimi varsayan yumuşak bir beden farz etmektedir. Bu yumuşak beden fantezisi modernitenin bedenini kadiri mutlak birey iradesinin nötr bir aracı, hem uysal hem de zarar görmeyen, kontrol edebileceğimiz ve değiştirebileceğimiz bir araç olduğuna dair nosyonuna uygundur. Bugün bu nosyon, tıpkı bedeninin plastik olarak düşünülmeyle kalmayıp gerçekten plastik *olduğuna*, yalnızca eylem ve jestlerde değil, bedensel formunda da son derece dönüştürülebilir olduğuna dair inanç gibi kozmetik ve yeniden yapılandırma cerrahisi kurumunda ortaya konmaktadır.³⁰

Bu estetik cerrahi, geç kapitalizme özgü bir özellik olan tüketme görevi tarafından değiştirilen kendini geliştirme fantezisine adanmış bir toplumda ahlaki bir boyut kazanır. Örneğin günümüzde çok yaygın olan şişmanlara karşı ahlaki görevi düşünün.³¹ Hem güzelliği hem de engelliliği kapsayan görünüm politikası için kendi bakış açısında önemli olan, kültürel uygulamaların, bedenleri hem imtiyaz verilmiş, hem de ahlaki bir emir olarak çerçevelenen katı bir normallik standardına göre şekillendirmesidir.

Engellilik, ırk ve etnik köken olarak adlandırdığımız özellikler genel olarak bu zorlayıcı standartlaştırmaya, engelli olmayan, beyaz veya güzel olarak tasavvur ettiğimiz bedenlerden daha inatçı bir şekilde direnmektedir. Bunlar sıklıkla bu kadar plastik değildir veya daha saldırgan veya aşırı standartlaştırma prosedürleri gerektirir. Dahası, post-modern kültür zindelik olarak tanımladığı şeyle çoğunlukla karşı çıktığı kozmetik disiplini prosedürleri ve neredeyse hiçbir zaman sorgulanmayan ideolojik sağlık, estetik ameliyat veya rehabilitasyon manşetleri çerçevesinde zayıf bedenlere normalleştirme prosedürleri arasında bir hat çizir.

Büyük ölçüde kadın bedenlerini standartlaştırmak için kullanılan kozmetik cerrahi şimdi kadınsal güzellik standartlarını güçlendirmektedir. Yalnızca engelliliği ortadan kaldırmak için kullanılan estetik ameliyat, normallik standartlarını güçlendirmektedir. Her iki prosedür bedeni ticarileştirmekte ve kusurları düzelterken veya hastanın psikolojik durumunu iyileştiren takviyeler olarak sunulmaktadır.

Normallik ve güzellik ikiz ideolojileri kadın bedenlerini ve engelli bedenleri bakılması gereken gösteri nesnelere ve "normal" ve "güzel" olarak adlandırılan bir standartlar kümesine uygun olacak şekilde sonsuza kadar biçimlendirilmesi gereken plastik bedenler olarak varsaymaktadır. Kozmetik cerrahi dilinde örneğin, estetik müdahale yapılmamış kadın bedeni ısrarla "doğal görünümlü" burunlar, bacaklar, göğüsler, çeneler vb. üreterek görünümü "iyileştiren" cerrahi prosedürlerle "düzeltilebilecek" olan "anormalliklere" sahip bir beden olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla kadınların ve engellilerin değiştirilmemiş bedenleri doğal ve normal olmayan olarak sunulurken, cerrahi yolla değiştirilmiş bedenler doğal ve normal olarak tasvir edilmektedir.

Güzellik ve beraberindeki normallik ideolojisi son 25 yıldır daha da zorlayıcı hale gelmiştir. İşin tuhaf yanı, bu yükseliş güzelliğin tam olarak feminizmin şekillendirdiği hukuki ve toplumsal değişimlerle eşzamanlı olarak ortaya çıkmasıyla ilişkilidir. Bu tırmanışı, yeme bozuklukları ve diyet (yılda 33 milyar dolarlık bir endüstri), kozmetik (yılda 20 milyar dolarlık bir endüstri) ve kozmetik cerrahi (33 milyar dolar ve giderek artan değerinde, kadın müşterilerinin sayısı erkek müşterilerin sayısının dokuz katı olan bir endüstri) gibi güzellik uygulamalarının yakın tarihlerde tomurcuklanan ticarileşmesinin görülmesinde ve rapor edilmesindeki inanılmaz artışla belgelemek mümkündür. Naomi Wolf ikna edici bir şekilde bedenlerimizi güzellik standartlarına uygun olarak yapılandırma ve ticari ürünler yardımıyla etkileyciliğini arttırmaya yönelik toplumsal talebin, yalnızca kapitalizmin güzellik ürünleri için piyasanın genişletilmesini talep etmesinden dolayı değil, aynı zamanda daha ilginç bir şekilde kadınların daha fazla siyasi kazanımlar ve daha fazla eşitlik elde etmiş olmalarından dolayı 20. yüzyılda önemli ölçüde arttığını göstermiştir.

Wolf'un iddia ettiğine göre; mademki kadınların oy hakkına, eğitim, istihdam olanaklarına ve hukuki özgürlüklere erişimleri var, güzellik son kısıtlayıcı kurum olarak bilinegelmiştir ve dolayısıyla kısıtlayıcı kurumların bütünlüklü sisteminin 19. yüzyılda ve öncesinde başarmış olduğu işi devralmak zorunda kalmıştır.³² Kadınlar birçok kısıtlamadan kurtulmuşlardır ancak güzelliklerini sürdürmeye zorlayan toplumsal mecburiyetten kurtulamamışlardır.

Engellilere Yönelik Feminist Çalışmaların önerdiği, kadınların ve engellilerin yaşamlarını iyileştirmek ve bedenlerinin daha eksiksiz bir şekilde fonksiyon göstermesine yardımcı olmak için modern tıbbi kullanmamaları gerektiği değildir. Daha ziyade, mevcut tutuculuğu güçlendirmek yerine aydınlatmakta ve açıklamaktadır. Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, bedeli ne olursa olsun normal/güzel olmak için güçlü kültürel zorunluluklara karşı bir mantık önermektedir.

Engellilik bağlamında güzelliğin ideolojisi, karmaşık ve kışkırtıcı nitelikte kritik meseleleri ortaya çıkarmaktadır. Örneğin toplumsal cinsiyetle, cinsiyetle ve engellilikle ilgili sorular 1987 yılında *Playboy* dergisinin orta sayfasında çıplak resmi yayınlanan belden aşağısı felçli aktris Ellen Stohl'un fotoğrafının yaygınlaşması üzerine ortaya atılmıştır. Stohl, editör Hugh Hefner'e *Playboy'da* çıkmayı seçmesinin nedeninin "cinsiyetin engelliler açısından tutunması en zor şey" olması olduğunu yazmıştır.³³

Ellen Stohl'un 1990'lardaki versiyonu koşu şampiyonu, moda mankeni, ünlü bir yüz ve iki organı kesilmiş bir kişi olan ve yine *People* Dergisinin 1999 Yılı'nın En Güzel 50 Kişisinden birisi olan Aimee Mullins'tir. Bir engellilik gururu ve eşitlik ikonu olan Mullins, engelli değilmiş gibi görünmek için normalleşmeyi ve engelliliğini saklamayı reddederek engelliliğinin işaretini sergilemekte, daha doğrusu buna özellikle dikkat çekmektedir. Aslında, kariyerinin kamusal versiyonu engelliliğinin bir avantaja dönüşmesidir; kendisinin hem kozmetik hem de işlevsel birçok bacak seti vardır ve Mullins boyunun ne kadar olmasını istediğini seçebilmektedir.³⁴ Bu avantaj hikâyesi kamusal alanda çoğunlukla engellilere atfedilen geleneksel başarı öyküsü aleyhine işlemektedir.

Kimlik: Engellilere Yönelik Feminist Çalışmaların üçüncü bir özelliği, toplumda kimliğin ne şekilde işlediği konusunda bir sorgudur. Feminist düşüncenin karşı karşıya kaldığı en verimli sorun, görünürde bütün feminist girişimin üzerinde durduğu "kadın" kategorisinin bütünlüğü sorunudur. Bütün kadınların çoklu kimliğinin olduğunu kabul etmek, feministleri yüzlerini tek başına erkek/kadın odağından çevirmek zorunda bırakmıştır.

Bunun yerine feminizm, “kadın” kategorisinin kendisinin dışlayıcı, özcü baskıcı özelliklerine bakmaya başlamıştır.

Feminizmin giriştiği alaycı özeleştirici türü ilk elden gurur kırıcı ve incitcidir. Toplumsal cinsiyet, ırk, sınıf ve cinsellik gibi çeşitli kimlik kayıtları ile ilgili anlayışımızın genişlemesi birbirini ihlal eder, farklı bir biçime büründürür ve feminist analizleri ve eleştirileri keskinleştirir. Elbette engellilik bütün kadınların özünde benzer olduğu fikrini karmaşıklaştıran ve toplumsal cinsiyet çalışmalarını belli şekillerde aydınlatan bir kimlik kategorisidir. Gerçekte engellilik “kadın” kategorisinin bütünlüğünü bozar ve toplumsal cinsiyet kimliğinin üstünlüğüne itiraz eder.

Bir analiz kategorisi olarak, engellilik feminizme kadınlar arasında güç ilişkileri, canlı bedeninin statüsü, normal olmanın sağladığı ayrıcalıklar, engelsiz bedenlinin toplumsal yapısı ve kimlik politikasının kullanımları gibi sorunlar hakkında canlandırıcı sorular sorar. Sonuçta, toplumsal cinsiyet bu tür sorunları engelliler topluluğu içinde güç diferansiyelleri, üreme ve cinsellikle ilgili farklılıklar gibi sorunları tanıtarak eşit derecede üretken yollarla ve toplumsal cinsiyet senaryolarının engelli kimliğinin biçimini değiştiren yollarla Engellilere Yönelik Çalışmaları karmaşıklaştırır.

Örneğin Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar kimlik kategorilerinin işleme ve 1990 tarihli Engellilik Yasasına göre Amerikalılara bakarak politik ve ekonomik bağlamda etkileşme yollarını aydınlatır. Bu tarihsel vatandaşlık hakları mevzuatı, eğer majör bir yaşam faaliyetini önemli ölçüde sınırlayan bir durumu varsa veya -toplumsal bir engellilik modeline yönelik bir jestle- böyle bir durumu varmış gibi *algılanan* bir kişiyi geniş anlamda engelli olarak tanımlayarak hukuki “engelliler” kategorisini oluşturur.

Elbette mahkemeler, tek tek davalara dayanarak bu tanımları sınırlamak ve netleştirmek için acele etmektedir. Tıpkı ırkın 19. yüzyılda, elbette farklı amaçlarla da olsa hukuki olarak kodlanması gibi, kimin engelli, kimin engelsiz bedene sahip olduğu belirlenmektedir. Örneğin fonksiyon gözlük, işitme cihazı veya baston gibi protezlerle normalleştirilirse o kişi engelli midir? Yüzünde kendisini “çirkinleştiren” ancak işlevleri etkilemeyen bir bozulma ile sakatlanırsa, o kişi engelli midir? Ya regl öncesi sendrom, depresyon, HIV enfeksiyonu, kısırlık, yaşlılık, kronik ağrı, fetal alkol sendromu? Aniden “onlar” ve “biz” belirsizleşir ve toplumsal cinsiyet baştan sona ima edilir.

Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, hem feminist teoriyi hem de Engellilere Yönelik Çalışmaları kimliğin araştırılması görevinde fiziksel farklılığı daha fazla kabul etmeye zorlar. Belki de feminizmin Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar açısından en faydalı kavramı fiziksel varlığın aciliyetini ve karmaşıklığını kabul eden bakış açısı teorisi. Kadınların kimliklerinin, geçmişlerinin ve bedenlerinin çokluğunu vurgulayan bu teori bireysel durumların belli kadınların konuşma ve algılarındaki öznelliği yapılandırdığını iddia eder.³⁵

Postmodernizmin nesnel Aydınlanma bakış açısına -hiçbir yere dayanmadığı varsayılan bakış açısı- itirazını içine alan feminist bakış açısı teorisi toplumsal cinsiyet kimliğini birbiriyle ilişkili, sıklıkla çelişen deneyimlerin, stratejilerin, stillerin ve kültür ve bireysel tarihin aracılık ettiği karmaşık, dinamik bir matrisi olarak yeniden formüleştirmiştir. Bu matris anlamlı bir şekilde farklı kuruluşlara ayrılmaz veya bir hiyerarşi içinde sıralanamaz.

Kimliğin özgün, karmaşık niteliği ırkın, sınıfın ve toplumsal cinsiyetin ötesinde özelliklerin ortaya çıkmasına olanak sağlar. Bakış açısı teorisi ve konuşurken kendisini açıkça ortaya koyma biçimindeki feminist uygulama, engellilik veya daha geniş bir biçimde beden konfigürasyonu gibi bükülmeleri, şişman, biçimsiz, anormal, çirkin veya deforme gibi atıfları kimlik ve öznellik kaygılarımıza girmesine olanak sağlamaktadır. Tek tip “kadın” kategorisinin sökülmesi feminist teoriye çekişmemiz olmamakla birlikte, örneğin Patricia Hill Collins’in “Siyah feminist düşünce” veya tarafıma ait “engellilere yönelik feminist çalışmalar”la ilgili araştırmalar gibi feminist ihtisasları kucaklama olanağı vermiştir. Dolayısıyla feminist teorinin engellilik teorisine fiziksel farklılıkların anlamlarının analiz edilmesi ve bu anlamların diğer söylemleri etkilediği alanların tanımlanması ile ilgili stratejiler getirmesi gibi, kimliğin eşsizliği ve fizikselliğinin netleştirilmesine yardımcı olabilir.

Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, beden tekiliğine ve belki de sabitliğine odaklanır ve aynı zamanda desteklediği kimliği sorgular. Örneğin, Nancy Mairs, engelli kadınlarla ilgili ortak bir kuramsal uygulama olan kendini adlandırma politikasını araştırmaktadır. Mairs "sakat" sıfatına sahip çıkar zira bu sıfat başkalarının onun bedeninin özgünlüğünü kabul etmelerini gerektirmektedir. "Sakat" sözcüğü insanları ürkütüyor" diye iddia ediyor Mairs. Onur kırıcı terim anlamını saklı tutmakla birlikte, önemini belirlemesi konusunda ısrarcıdır: "Belki de onların irkilmesini istiyorum. Beni, kaderlerin/tanrıların/virüslerin iyi davranmadığı ancak varlığının acımasız gerçekliğini soğukkanlılıkla karşılayan çetin bir müşteri olarak görmelerini istiyorum. Bir sakat olarak, kasıla kasıla yürüyorum."

Mairs yalnızca ötekilik terimini kutlamakla kalmıyor veya olumsuz yan anlamını tersine çevirmekle kalmıyor; aynı zamanda sakatlığının maddi gerçekliğine, bedensel farklılığına ve buna dair deneyimine dikkat çekmeye çalışıyor. Mairs burada kimliğini acısının ve başka bedenler için oluşturulan bir ortamla mücadelesinin önemi bakımından tanımlamayı seçmektedir.³⁶

Aktivizm: Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, ayrıca beraberinde kadınların ve engellilerin olumsuz temsilleri üzerinde odaklanmayı arttıran ve buna çare bulan değişiklik aktivizmine, bedenlerinin patolojize edilmesine ve görünüm politikasına odaklanır. Hem feminizmde hem de Engellilere Yönelik Çalışmalarda bunları amansız ve ısrarcı baskının nasıl olduğunu gösterme görevinden saptıran önemli aktivist kollar geliştirilmiştir.

Bu, gösterilerden ve yürüyüşlerden farklı türde bir aktivizmdir. Terimin en geniş anlamıyla eğitimin bütünleştirilmesine odaklanan daha az teatral olan aktivizm daha az hevesli değildir. Kolej ve üniversite öğretmenleri, anaokulundan üniversiteye yayılan komünal bilgi tabanını şekillendirmektedirler. Aktivist akademik uygulamalardan bazıları baskıya maruz bırakmak, bir engellilik geleneği inşa etmek, tarihsel ve metinsel bilgi çıkarma, dinde reform, rol modeli bulmak ve olmak, akıl hocalığı yapmak, ders programı reformu, ders ve program geliştirme ve engelliliğin mevcut müfredatla bütünleştirilmesidir.

Engellilere Yönelik Feminist Çalışmaların kapsadığı aktivizmin bir bölümü engelli kadınların yaşamlarını ve sanatsal ürünlerini çalışma sorumluluğundan çıkar. Engelli kadınların kim olduğunu ve ne yarattıklarını analiz etmek insan farklılığına dair anlayışımızı genişletir ve başta toplumsal cinsiyetin işlev kazanma yolları olmak üzere kolektif bilgimizi zenginleştirir. Örneğin engelli kadının bedeninin cinsiyetsiz ve kadınsı olmaktan uzak olduğuna dair yargı Michelle Fine ve Adrienne Asch'ın "rolsüzlük" olarak adlandırdığı, engelli kadınları kültürün reddettiği kadın kimliğini talep etmeye itebilen toplumsal bir görünmezlik ve kadınlığın iptalini yaratır. Cheryl Marie Wade kendisini "Şerbetli Kadın" olarak tanımladığı bir şiirde engelliliği ve kadın cinselliği arasında bir uyumda ısrarcıdır.³⁷

Mairs'in öz adlandırma araştırması ve Wade'in cinsiyet iddiasının ortaya koyduğu gibi, bir feminist engellilik politikası kadınların bedenlerine ilişkin kendilerine verilen yorumlara göre hareket etmektense, fiziksel farklılıklarını ve kadınlıklarını kendileri için tanımlama haklarını destekleyecektir. Wade'in kendini tanımlama şiiri tok bir şekilde kendisinin "fiziksel sorunu olanlardan olmadığını" söyleyerek Mairs'i tekrarlar. Bunun yerine "Ben Topalım/Ben Sakatım/Ben Çılgın Hanımefendiyim" iddiasında bulunur. Bedenin seksüel ve farklı olduğunu tekrarlayarak şöyle der: "Ben çatlak dille yapılan bir Fransız öpücüyüm." Yalnızca cinselliğini silmemeye çalışmakla kalmayıp, aynı zamanda bedenini beğenmeyen ve nesneleştirmeye çalışan kültürel eğilime direnerek kendisini "eğri büğrü bir elle göze atılmış bir yumruk" olarak nitelendirmektedir. Bu engelli beden imajı, görsel bir saldırı, engelsiz bir göz için şok edici bir gösteri olarak engelli deneyiminin tanımlayıcı bir yönünü kapsamaktadır.

Feministler kadınların kendilerini süzen erkek bakışlarının nesnelere olduğunu iddia ederken, Wade'in kendi bedeninin imajını "göze atılmış bir yumruk" olarak tanımlaması bize engelli beden dik bakışların nesnesi olduğunu hatırlatır. Eğer erkek bakışı normal bir kadını bir seksüel gösteri haline getiriyorsa, dik bakış engelli süreyi acayip bir gösteriye dönüştürür. Dik bakış, bedenini bir sapma ikonu olarak gören yoğunlaştırılmış bakıştır. Aslında Wade'in şiiri dik bakışın engelliliği baskıcı bir toplumsal ilişki olarak yaratan bir jesttir. Görülebilir bir engeli olan herkes gibi doğuştan bildiği gibi, o dik bakışı yönetmek, saptırmak, ona direnmek veya onu bırakmak gündelik bir meşgaledir.

Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalarda örnek teşkil eden akademik aktivizmin bir örneği, bir entelektüel tolerans metodolojisi olarak adlandırılabilir. Bu, yararlı olacaksa bile daha çok bilinen birbirini hoş görme anlamında bir tolerans değildir. Daha ziyade daha önce tutarsızlık olarak düşünülen hoş görülmesi olarak adlandırılabilir entelektüel pozisyonudur.

Feminizm, toplumsal cinsiyet sistemine itirazından doğan paradoksları kucakladığı için, kaosa düşmemiştir; daha ziyade iç çelişki ve çatışmayı hoş gören bir metodoloji geliştirmiştir. Bu yöntem zor sorular sorar ancak geçici yanıtları kabul eder. Bu yöntem aynı zamanda bir kurgu olarak kimliği ortaya çıkaran kimliğin gücünü kabul etmektedir. Bu yöntem hem eşitlik arayışındadır hem de farklılık iddiasındadır. Bu yöntem bize aynı zamanda pedagojik üstünlük nosyonlarını reddettiğimiz otoriteyle öğretme olanağı sağlar. Bu yöntem kurumların sınırlamalarını kabul ettiği zaman bile kurumsal varlıkları oluşturur. Bu yöntem kişisel olanı doğrular ancak ilişkisiz sorgu uygular. Bu yöntem yeni hikâyeler yazar ve geleneksel hikâyeleri yeniden keşfeder.

Engelliliği toplumsal cinsiyetle kesişen bir kimlik vektörü olarak düşünmek bir başka iç sorundur. “Kadın” kategorisinin tutarlılığını tehdit ederken, Kadın Çalışmaları bu karmaşıklığı ve yarattığı çelişkileri içinde barındırabilir. Aslında Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar feminizm olduğuna dair eleştiriyi güçlendirir ve Engellilere Yönelik Çalışmalar olduğuna dair eleştiriyi derinleştirir.

Engellilere Yönelik Feminist Çalışmalar, -bir analiz kategorisi olarak, bir tarihsel topluluk olarak, bir maddi uygulamalar kümesi olarak ve bir temsil sistemi olarak- engellilik çalışmasını toplumsal cinsiyet çalışmalarıyla ve bütün eğitim girişimleriyle bütünleştirmenin herkesin yararına sosyo-politik dünyanın bütünleştirilmesine yardımcı olacaktır.

Toplumsal cinsiyet ve ırk gibi engellilik nasıl arayacağımızı bilirsek, her yerdedir. Bunun bütünleştirilmesi öğretim ve ilmimizi canlı ve renkli engellilik hakları tarihini zenginleştirecek ve derinleştirecek ve bağımsız yaşama hareketlerini diğer toplumsal adalet hareketleriyle bütünleştirecektir. Feminist bakımı etiği gibi etik bir engellilik meselesidir. Edebiyat, sanat ve müzik de -Oedipus’tan Audre Lorde’ye, Rembrandt’tan Toulouse-Laurec’ten Frida Kahlo’ya, Beethoven’dan Stevie Wonder’a engellilik deneyimi ile keskinleşmiştir.

Toplumsal cinsiyet, ırk ve cinsiyette olduğu gibi, engelliliğin nasıl işlediğini anlamak, insan olmanın tam olarak ne olduğunu anlamaktır.

NOTLAR

1. Bakınız Diane Price Herndl ve Robyn Warhol, *Feminisms* [**Feminizmler**] (2. baskı, New Brunswick: Rutgers University Press, 1997); Marianne Hirsch ve Evelyn Fox Keller, editörler, *Conflicts in Feminism* [**Feminizmde Çelişkiler**] (New York: Routledge, 1990). "Tireli Feminizm" Judith Grant tarafından kullanılmıştır: *Fundamental Feminism: Contesting the Core Concepts of Feminist Theory* [**Kökten Feminizm: Feminist Teorinin Çekirdek Kavramlarının Tartışılması**] (New York: Routledge, 1993), s. 3; Brigitta Boucht ve diğerleri, *Postfeminism* [**Feminizm Sonrası**] (Esbo, Finlandiya: Draken, 1991).
2. Akademik feminist teorinin tarihi ile ilgili genel bir inceleme için, bkz. Elizabeth Weed, editör, *Coming to Terms: Feminism, Theory, Politics* [**Terimlere Ulaşmak: Feminizm, Teori, Politika**] (New York: Routledge, 1989), s. ix-xxi'de; Elizabeth Weed, "Introduction: Terms of Reference," [**Giriş: Referans Terimler**] Feminizmde bu tartışmaların ve ayrımların incelenmesi için bkz. Linda Alcoff, "Cultural Feminism Versus Post-Structuralist Feminism: The Identity Crisis in Feminist Theory," [**Kültürel Feminizme Karşı Post-Yapısalcı Feminizm: Feminist Teoride Kimlik Krizi**] Madde, 13 (3): 405-36; Hester Eisenstein, *Contemporary Feminist Thought* [**Çağdaş Feminist Düşünce**] (Boston: G.K. Hall, 1983) ve Josephine Donovan, *Feminist Theory* [**Feminist Teori**] (New York: Continuum, 1992).
3. Spelman, Elizabeth V. *Inessential Woman: Problems of Exclusion in Feminist Thought* [**Lüzumsuz Kadın: Feminist Düşünceye Dışlama Sorunları**] (Boston: Beacon, 1988).
4. Bkz. Collins, Patricia Hill. *Black Feminist Thought: Knowledge, Consciousness, and the Politics of Empowerment* [**Siyah Feminist Düşünce: Güçlendirme Bilgisi, Bilinci ve Politikası**]. (Boston: Unwin Hyman, 1990).
5. Parens, Erik ve Adrienne Asch. *Prenatal Testing and Disability Rights* [**Doğum Öncesi Test ve Engelli Hakları**]. (Washington, DC: Georgetown University Press, 2000).
6. Silvers, Anita. "Reconciling Equality to Difference: Caring (f)or Justice for People with Disabilities." [**Eşitliği Farklılıkla Uzlaştırmak: Engelliler için Bakım veya Adalet / Engelliler için Adaletle İlgilenme**] *Hypatia* 10, no. 1 (Kış, 1995): 30-55.
7. Fine, Michelle ve Adrienne Asch, editörler. *Women with Disabilities: Essays in Psychology, Culture, and Politics* [**Engelli Kadınlar: Psikoloji, Kültür ve Politika Denemeleri**]. (Philadelphia: Temple University Press, 1988); Wendell, Susan. *The Rejected Body: Feminist Philosophical Reflections on Disability* [**Reddedilen Beden: Engellilik Üzerinde Felsefi Yansımalar**]. (New York: Routledge, 1996).

8. Aristo. *Generation of Animals* [**Hayvanların Oluşumu Üzerine**]. Çeviren: A.L. Peck. (Cambridge: Harvard University Press, 1944).
9. Tuana, Nancy. *The Less Noble Sex: Scientific, Religious, and Philosophical Conceptions of Woman's Nature* [**Asil Olmayan cins: Kadın Doğasının Bilimsel, Dinsel ve Felsefi Kavramları**]. (Bloomington: Indiana University Press, 1993).
10. Bkz. Patricia Vertinsky, "Exercise, Physical Capability, and the Eternally Wounded Woman in Late Nineteenth-Century North America," [**Geç On Dokuzuncu Yüzyıl Kuzey Amerika'sında Egzersiz, Fiziksel Kapasite ve Daima Yaralanan Kadın**] *Journal of Sport History* 14 (1): 7; Thorstein Veblen, *The Theory of the Leisure Class* [**Boş Ders Teorisi**] (1899; yeniden basım, Boston: Houghton Mifflin, 1973); Jane Flax, *Thinking Fragments: Psychoanalysis, Feminism, and Postmodernism in the Contemporary West* [**Düşünme Fragmanları: Çağdaş Batı'da Psikanaliz, Feminizm ve Postmodernizm**] (Berkeley: University of California Press, 1990), s. 136.
11. de Beauvoir, Simone. *The Second Sex* [**İkinci Cins**]. 1952. Çeviren: H.M. Parshley. (New York: Vintage Books, 1974).
12. Piercy, Marge. "Unlearning to Not Speak [**Konuşmamayı Öğrenmek**]." *Circles on the Water*. (New York: Knopf, 1985) s. 97.
13. Bordo, Susan R. *Unbearable Weight: Feminism, Western Culture, and the Body* [**Dayanılmaz Ağırlık: Feminizm, Batı Kültürü ve Beden**]. (Berkeley: University of California Press, 1993), s. 160-161.
14. Ann Snitow, Christine Stansell ve Sharon Thompson, editörler, *Powers of Desire: The Politics of Sexuality* [**Arzu Güçleri: Cinselliğin Politikası**]. (New York: Monthly Review Press, 1983), s. 309-25'te Kaplan, E. Ann. "Is the Gaze Male?" [**Bakış Erkek midir?**]; *Feminisms*, editörler Robyn Warhol ve Diane Price Herndl. (2. baskı, New Brunswick: Rutgers University Press, 1997)'de Laura Mulvey. "Visual Pleasure and Narrative Cinema" [**Görsel Haz ve Öyküsel Sinema**] (1975); "Staring Back: Self-Representations of Disabled Performance Artists." [**Geriye Bakmak: Engelli Performans Sanatçılarının Öz Temsilleri**] *American Quarterly* 52, 2 (Haziran 2000): 334-8.
15. Woolf, Virginia. *To the Lighthouse* [**Deniz Feneri**]. 1927. (New York: Harcourt Brace and World, 1955), s. 75.
16. Young, Iris Marion. *Throwing Like a Girl and Other Essays in Feminist Philosophy and Social Theory* [**Bir Kız Gibi Atmak ve Feminist Felsefe ve Toplumsal Teori**]. (Bloomington: Indiana University Press, 1990).

17. Berube, Michael. *Life As We Know It: A Father, A Family, and an Exceptional Child* [**Bildiğimiz Hayat: Bir Baba, Bir Aile ve Sıra Dışı bir Çocuk**]. (New York: Pantheon Books, 1996).
18. Hahn, Harlan. "Can Disability Be Beautiful?" [**Engellilik Güzel Olabilir mi?**] *Social Policy* (Güz 1988): 26-31.
19. Foucault, Michel. *Discipline and Punish: The Birth of the Prison* [**Disiplin ve Ceza: Hapishanenin Doğuşu**]. Çeviren: Alan M. Sheridan-Smith. (New York: Vintage Books, 1979).
20. Ehrenreich, Barbara ve Deirdre English. *For Her Own Good: 150 Years of the Experts' Advice to Women* [**Kendi İyiliği için: Uzmanların Kadınlara Tavsiyesinin 150 Yılı**]. (Garden City, N.Y.: Anchor Books, 1979).
21. Clark, David L. ve Catherine Myser. "Being Humaned: Medical Documentaries and the Hyperrealization of Conjoined Twins." [**Merhamet Görmek: Yapışık İkiizlerin Tıbbi Belgeleri ve Hiperrealizasyonu**] Thomson, Rosemarie Garland, ed. *Freakery: Cultural Spectacles of the Extraordinary Body* [**Anormallik: Olağandışı Bedenin Kültürel Gösterileri**]. (New York: New York University Press, 1996), s. 338-355.
22. Dreger, Alice Domurat, ed. *Intersex in the Age of Ethics* [**Etik Çağında Erdişi**]. (Hagerstown, MD: University Publishing Group, 1999). Fausto-Sterling, Ann. *Sexing the Body: Gender Politics and the Construction of Sexuality* [**Bedenin Cinsiyete Büründürülmesi: Toplumsal Cinsiyet Politikaları ve Cinselliğin Yapılandırılması**]. (New York: Basic Books, 2000); Kessler, Suzanne. *Lessons from the Intersexed* [**Erdişilerden Alınan Dersler**]. (New Brunswick: Rutgers University Press, 1998).
23. Hubbard, Ruth. "Who Should and Should Not Inhabit the World." [**Kim Dünyada Yaşamalı, Kim Yaşamamalı**] *The Politics of Women's Biology*. (New Brunswick: Rutgers University Press, 1990), s. 179-198; Parens, Erik ve Adrienne Asch. *Prenatal Testing and Disability Rights* [**Doğum Öncesi Test ve Engelli Hakları**]. (Washington D.C.: Georgetown University Press, 2000).
24. Keller, Evelyn Fox. *Refiguring Life: Metaphors of Twentieth-Century Biology* [**Yaşamı Yeniden Şekillendirmek**]. (New York: Columbia University Press, 1995).
25. Woodward, Kathleen, ed. *Figuring Age: Women, Bodies, Generations* [**Şekillendirme Çağı: Kadınlar, Bedenler, Kuşaklar**]. (Bloomington: Indiana University Press, 1999).
26. Bordo, Susan R. *Unbearable Weight: Feminism, Western Culture, and the Body* [**Dayanılmaz Ağırlık: Feminizm, Batı Kültürü ve Beden**]. (Berkeley: University of California Press, 1993).

27. Lorde, Audre. *The Cancer Journals* [**Kanser Günlükleri**]. (San Francisco: Aunt Lute Books, 1980).
28. Orbach, Susie. *Fat is a Feminist Issue: the Anti-diet Guide to Permanent Weight Loss* [**Şişmanlık Feminist bir Meseledir: Sürekli Kilo Kaybı ile ilgili Diyet Karşıtı bir Kılavuz**]. (New York: Paddington Press, 1978).
29. Chancer, Lynn S. *Reconcilable Differences; Confronting Beauty, Pornography, and the Future of Feminism* [**Uzlaşdırılabilir Farklılıklar: Güzellikle Yüzleşme, Pornografi ve Feminizmin Geleceği**]. (Berkeley: University of California Press, 1998), s. 83.
30. Bordo, Susan R. "Material Girl: The Effacements of Postmodern Culture." [**Maddi Kız: Postmodern Kültürün Sildikleri**] *Unbearable Weight: Feminism, Western Culture, and the Body* [**Dayanılmaz Ağırlık: Feminizm, Batı Kültürü ve Beden**]. (Berkeley: University of California Press, 1993); Featherstone, Mike. "The Body in Consumer Culture." *The Body: Social Process and Cultural Theory* [**Tüketim Kültüründe Beden.**] *Beden: Toplumsal Süreç ve Kültürel Teori*, editör. Mike Featherstone ve diğerleri (Londra: Sage, 1991).
31. Brown, Catrina ve Karin Jaspers, editörler. *Consuming Passions: Feminist Approaches to Weight Preoccupation and Eating Disorders* [**Tüketme Tutkuları: Kilo Kaygısı ve Yeme Bozukluklarına Feminist Yaklaşımlar**]. (Toronto: Second Story Press, 1993); Seid Roberts Pollack. *Never Too Thin: Why Women Are At War With Their Bodies* [**Asla Çok Zayıf Olma: Kadınlar Bedenleriyle Neden Savaşır**]. (New York: Prentice Hall, 1989).
32. Wolf, Naomi. *The Beauty Myth: How Images of Beauty Are Used Against Women* [**Güzellik Miti: Güzellik İmajları Kadınların Aleyhine Nasıl Kullanılıyor**]. (New York: William Morrow, 1991).
33. "This Sunny Californian Isn't About to Let Disability Diminish Her Lust for Life." [**Bu İşitli Kaliforniyalı Engelliliğinin Yaşama Tutkusunu Azaltmasına İzin Vermiyor**] *Playboy* (Temmuz, 1987), s. 68.
34. Johnette Howard. "She's Got Legs." [**Bacakları Var**] <http://cnnsi.com/womens/features/1997/magazine/gotlegs2.html>
35. Collins, Patricia Hill. *Black Feminist Thought: Knowledge, Consciousness, and the Politics of Empowerment*. (Boston: Unwin Hyman, 1990).
36. Mairs, Nancy. "On Being a Cripple." [**Sakat Olmak Hakkında**] *Plaintext: Essays*. (Tucson: University of Arizona Press, 1986), s. 9-21.
37. Wade, Cheryl Marie. "I Am Not One of Them." [**Ben Onlardan Değilim**] *Ms.* 11, no. 3 (Kasım/Aralık 1991), s. 57.

YAZAR HAKKINDA

Rosemarie Garland-Thomson, Washington DC'de Howard Üniversitesi'nde Amerikan edebiyatı, feminist teori ve engellilere yönelik çalışmalar konusunda uzman olan bir Doçent Doktordur. *Extraordinary Bodies: Figuring Physical Disability in American Literature and Culture* [Olağandışı Bedenler: Amerikan Edebiyatında ve Kültüründe Fiziksel Engelliliğin Biçimlendirilmesi]'nin (Columbia University Press, 1997) yazarı, *Freakery: Cultural Spectacles of the Extraordinary Body'nin* [Ucubelik: Olağandışı Bedenlerin Kültürel Görünümleri] (New York University Press, 1996) editörü ve *Enabling the Humanities: A Sourcebook for Disability Studies in Language and Literature'ın* [Beşeri Bilimlerin Etkinleştirilmesi: Dil ve Edebiyatta Engellilere Yönelik Çalışmalar için bir Kaynak Kitap] (Modern Language Associated Press, 2001) yazı işleri müdür yardımcısıdır.

2000 yılında Garland-Thomson ilk Beşeri Bilimler Ulusal Bağış, **Beşeri Bilimlerde Engellilere Yönelik Çalışmalar Yaz Enstitüsü** yönetici yardımcılığını yaptı. Örneğin Beşeri Bilimler Ulusal Bağışta, Andrew Mellon Vakfı'nda ve Amerikan Üniversiteli Kadınlar Derneğinde üyeliği vardı. Toni Morrison hakkındaki makalesi 1989 Modern Dil Derneği Florence Howe Feminist Bilimler Ödülünü kazandı.

Hâlihazırda hareketsizliğin dinamiği ve ötenazinin kültürel mantığı üzerine bir kitap yazmaktadır.

Garland-Thomson Kadın Politikası Çalışmaları Merkezi Araştırma Danışma Kuruluna hizmet vermektedir.